

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir

Št. 14. V Ljubljani, 31. julija 1907. Leto XXIV.

Obseg: Rožasti ali brstičnati ohrovt. — Pošljajmo sinove v kmetijsko šolo! — Kmetijske raznoterosti s podobami. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Rožasti ali brstičnati ohrovt.

Ta izvrstna zelenjad je pri nas, žal, skoraj nepoznana.

Rožasti ohrovt je pavrsta ohrovt ali kapusa, ki namesto ene velike glave nastavlja ob kocnju (storžu) mnogo majhnih glavic (rožic) v velikosti orehov, ki so pa veliko okusnejše kakor glave navadnega ohrovt.

Rožasti ohrovt je zelo priljubljena in čislana zimska zelenjava, kajti rožice (popki, brsti) se lahko režejo vso zimo do pomladi in so še bolj okusni kakor ohrovt, ki je bil pridelan v gorki lehi.

Rožasti ohrovt zahteva prosto, toda pred ostrimi vetrovi zavarovalo (solnčno) lego ter dobro, gnojno, globoko prerahljano zemljo. Preveč globoka zemlja, zlasti če je pusta in lega senčna, mu ne ugaja.

Da bomo imeli dober uspeh, si moramo od zanesljivega trgovca priskrbeti dobro in dobro kaljivo seme, kajti nobena druga rastlina se tako lahko ne izprevrže kakor rožasti ohrovt.

Podoba 76.

Rožnati ohrovt „Herakles“
tvrdke Haage & Schmied v
Erfurtu.

Podoba 77.

Bruseljski rožnati ohrovt.

Seme, ki ga je težko razločevati od semena navadnega ohrovt ali pa zelja, je 4 do 5 let kaljivo. Vsejano skali pri navadni toplini v 6 do 8 dneh.

Na 5 gramov gre 600 do 700 semen. Kar se visočine tiče, imamo tri pavrste rožastega ohrovt, in sicer nizkega, srednjevisokega in visokega. K nizkim štejejo tele vrste: Aigburth (z velimi trdimi glavicami), Dreibrunden (erfurtski, nizki), non plus ultra (z velikimi, trdimi glavicami), Perkinov pritlični in Srettonov Matchless (z velikimi glavicami).

Srednjevisoke vrste so: erfurtski srednjevisoki Herakles (glej podoba 76.), kroglasti Serymserov Giant in dunajski tržni rožasti ohrovt.

Od visokih je edino bruseljski priljubljen (glej. pod. 77.).

Seme se seje koncem meseca marca ali začetkom aprila. Maja

meseca se presajajo sadike 50 do 60 cm narazen na pripravljene lehe in se rastline pozneje nekoliko prisujejo.

Julija meseca se vršički priščipnejo, kar rastline prisili, da naredijo mnogo glavic.

Če je zima mila, rožasti ohrovt ne zmrzne in dela spomladi zopet nove glavice, če je pa več kakor 10° C

mraza, ga je treba pred zimo zavarovati in prezimiti na naslednji način: Na vrtu se napravi globoka jama, kamor se rastline, ki smo jim bili poprej porezali liste, s koreninami tako presade, da stoji druga poleg druge.

Če mraz pritisne, se jama pokrije z deskami in z listjem ali s slamo.

Glavice, ki izrasejo okoli kocnja, se po potrebi obirajo vso zimo.

Nizki rožasti ohrovt prezimimo lahko na stalnem mestu, kar je veliko boljše, ker v zmerni zimi naprej glavice razvija, posabno če jeseni po zemlji raztrosimo preležanega gnoja.

Če pa mraz pritisne, ga lahko pokrijemo z dolgo slamo, in sicer najbolje na ta način, da vzamemo nekaj škupe, jo prepognemo in na tem mestu trdno zvežemo z motvozom ter s tako narejenim klobukom rastlino pokrijemo. Ob lepem, gorkem vremenu lahko klobuke snamemo.

Posiljajmo sinove v kmetijsko šolo!

Razna so pota, ki nas vodijo do napredka. Dober praktičen pouk, dobri zgledi vzorno urejenih gospodarstev, zadružna samopomoč, vse to nas napeljuje k napredku in k bolj uspešnemu kmetovanju.

Zelo važno vlogo ima kmetijski pouk.

S popotnim poukom se je doseglo že mnogo uspeha. Spominjam n. pr. le' na obnovitev naših vinogradov. Res so se morali po vinorodnih krajih opustošeni vinogradi nanovo napraviti, nekako tako, kakor se mora pogorelo gospodarsko poslopje nanovo sezidati, ali da se je novo vinogradništvo v primeroma kratkem času tako razvilo in da tako lepo napreduje, to je sad dobrega pouka.

Veliko vredni so v tem pogledu tudi kmetijski tečajji, ki trajajo po par dni, pa tudi dlje. V teh tečajjih se posamezne stroke bolj temeljito in tudi praktično poučujejo; vzame se vse, kar je za napredek dobitne stroke posebno važno.

Pomniti pa je, da je popotni pouk in da so kmetijski tečajji namenjeni predvsem odraslim kmetovalcem in samostojnim gospodarjem. Pomniti je pa tudi, da so samostojni gospodarji vobče manj ukaželjni, manj dovzetni in da jim manjka tudi potrebne podlage za dobro umevanje naprednih nauk kmetijstva.

Zato je pa treba zastaviti potrebne sile v prvi vrsti pri mladini, če hočemo doseči glede kmetijskega napredka boljših in trajnejših uspehov. Njej, ki je do vzetna za vse, je treba dobrega pouka, če hočemo, da se povzdigne naše kmetijstvo in popne sčasoma na tisto stopnjo, kjer se nahaja po drugih krajih.

V to je pa treba, da pošiljamo kmetske sinove v kmetijsko šolo! Tam je mesto, da se pripravijo za bodoči svoj poklic in da se nauče vsega, česar jim je treba v praktičnem življenju. Tam naj si spopolnijo svojo ljudskošolsko izobrazbo! Saj je znano, kako malo znanja prinese često naša mladina iz ljudske šole. Znano je pa tudi, da v par letih še to rada pozabi, kar se je naučila. Premnogi zgledi nam potrjujejo, da ne znajo v ti starosti ne dobro brati, ne pisati, še manj pa računati. V kmetijski šoli se to pomanjkljivo znanje skrbno popolnjuje. Učenci se vadijo v računanju, pisanju in sestavljanju kupčijskih pisem in sploh v vsem, kar kmetovalec potrebuje za boljšo svojo izobrazbo. Uče se pa tudi vseh tistih kmetijskih predmetov, ki so posebno važni za naše razmere in za gospodarski naš

napredek. Uče se pridelovanja krme, živinoreje, mlekarstva, vinstva, sadjarstva itd., pa ne samo v šoli, ampak poglavitno tudi zunaj, na polju, v vinogradih, v vinski kleti, v hlevih, v mlečni kleti itd. Saj ima kmetijska šola v ta namen skrbno urejeno gospodarstvo in vse potrebne pripomočke. Uče se pa tudi drugih lastnosti in čednosti, ki so potrebne današnjim gospodarjem; uče se varčnosti, zmernosti, delavnosti, dobrega gospodarstva, rednega življenja in lepega obnašanja. Napeljujejo se pa tudi k zadružni samopomoči, ki je zlasti za malega kmetovalca dandanes tako važna in potrebna. Skrbi se torej za vse, česar je treba za dobro stanovsko vzgojo bodočih gospodarjev.

Zato pa skrbimo, da se v prvi vrsti naša kmetijska mladina zadostno in svojemu stanu primerno izobrazuje in da obiskuje v ta namen kmetijske šole! Posnemajmo v tem pogledu druge kraje in druge dežele! Povsodi se lahko prepričamo, da so v najbolj naprednih deželah kmetijske šole najbolj obiskovane in da je po teh krajih največ kmetijskih šol, kajti povsodi se smatra dobra kmetijskošolska izobrazba za glavni temelj in za glavni pogoj kmetijskega napredka. Ravnajmo tudi pri nas tako in pošiljajmo kmetske sinove v kmetijsko šolo!

R.

Kmetijske raznoterosti s podobami.

Golša pri psu.

Golša se pri psu čestokrat naredi, vendar njen vzrok ni dobro poznan. Med drugim pripisujejo vzrok srčnim napakam. Golša se naredi na vratu, in sicer na jabolku ali v njegovi bližini ter je bula (glej pod. 78.), ki je včasih trda, včasih zopet bolj ali manj mehka. Bula počasi zelo globoko sega in ovira dihanje. Zdravljenje golše bodi vedno delo veččega živinozdravnika, ki včasih more golšo odpraviti s preprostimi mazili, drugače jo pa mora izrezati. V

novejšem času so posebna notranja zdravila proti golši, ki izborno učinkujejo.

Preprosta naprava, ki ovcam onemogoča, da ne morejo ograj preskakovati.

Nektere ovce imajo razvado, da preskakujejo ograje. Ta razvada je sitna in tudi nevarna, ker se ovce lahko poškodujejo. Preprosto sredstvo, ovcam to razvado odpraviti, obstoji v tem, da se jim na vrat obesi štirioglasta deščica, ki sega dol do sprednjih kolen (glej pod. 79.).

Podoba 79.

Kako se perutnini zdravi zlomljena noga.

Če se perutnini zlomi golenica ali piščal, je ni težko ozdraviti, pač je pa veliko težje ozdraviti kost v

stegnu, ki je obrastena z mesom, kajti na njej ni nikdar mogoče obvezo dobro pritrčiti. Če se zlomi kost v stegnu, je najbolje žival zaklati. Kadar se je zlomila piščal, je najprej označiti nogo z gorko

Podoba 81.

Pod. 80.

vodo, potem se pa obviije z bombaževino. Za obvezo se vzame kos bezgove vejice, ki se razkolje na dvoje in se iz nje vzame stržen kakor kaže podoba 80. Obe polovici bezgove cevke se potem znotraj namažeta z mizarjskim klejem ter se pritrčita čez bombaževino čez zlomljeno mesto kakor kaže pod. 81. in se slednjič obvezeta z ozkim trakom, ki je tudi namočen v kleju. Taka obveza ne tišči, pa je trpežna in vendar zelo lahka. Čez tri do štiri tedne je kost zaceljena, obveza se z vodo omešča in se odvzame.

močen v kleju. Taka obveza ne tišči, pa je trpežna in vendar zelo lahka. Čez tri do štiri tedne je kost zaceljena, obveza se z vodo omešča in se odvzame.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 228. Kdaj je najboljši čas sejati inkarnatko, t. j. rdečo deteljo, in ali bi se sponašala v našem kraju? Daje li inkarnatka dobro klajo? (F. V. v C.)

Odgovor: Inkarnatka je enoletna rastlina, ki daje le eno košnjo in je prav dobra za krmo. Inkarnatko moremo sejati meseca avgusta; v nekaterih krajih jo sejejo pod ajdo in se do zime tako dobro obrase, da se lahko enkrat popase, in prihodnje leto dá najzgodnejšo zeleno krmo, ker se more že meseca maja ali najpozneje meseca junija kositi. Inkarnatko pa moremo tudi spomladi, in sicer meseca aprila sejati, cvete potem v juliju ali v pričetku avgusta. Spomladi jo kaže le tedaj sejati, če je štajerska detelja čez zimo poginila. Jesenska setev je tamkaj umestna, kjer se ni bati jesenskega ali spomladanskega mraza, ker je inkarnatka zanj zelo občutljiva. Ko se inkarnatka zgodaj pokosi, je mogoče za njo še vsejati jari ječmen, proso, peso, zelje itd. Uspevanje jesenske setve v ljubljanski okolici in po Dolenjskem, koder se inkarnatka zelo seje, ni povsem zanesljivo, in kako bi bilo pri Vas, je šele s poskušnjo dognati. Inkarnatka ne uspeva v vlažnih težkih tleh, pa ravno tako ne v suhih in zelo peščenih tleh.

Vprašanje 229. Ali me more okrajni zdravstveni svet na pritožbo mojega soseda prisiliti, da moram iz svojega dvorišča odstraniti gnojšče, vkljub temu, da je gnojšče od pamtveka na tem prostoru in ga nimam nikamor drugam prenesti? Omenjam, da je pred leti moj sosed imel na drugi strani svoje hiše okna in vrata in jih je šele pozneje brez dovoljenja prestavil na drugo stran hiše, proti mojemu dvorišču. Poleg gnojšča imam zaprto jamo za gnojnico, in tudi gnojšča bom tlakal, da se bo vsa gnojnica iztekala v gnojnično jamo. (L. Ž. v J.)

Odgovor: Zdravstveni svet Vam sploh nima v tej zadevi ukazovati, on kvečjemu more županu ukazati, da Vam on iz zdravstvenih razlogov zapove gnojšče prestaviti. Proti županovemu ukazu imate prizivno pravico na občinski odbor in proti ukrepu občinskega odbora na deželni odbor. Iz zdravstvenih ozirov bi seveda bilo najbolje vse hleve, vsa gnojšča in vse gnojnične jame prenesti iz vasi vunkaj in vas kanalizirati, a potem bi bilo kmetijstva konec. Iz tega sledi, da je iz zdravstvenih ozirov komu nagajati zaradi

gnojšča na kmetih bedasto, in če Vam župan ali občinski odbor kaj nepravilnega ukaže, deželni odbor gotovo reši priziv v prid kmetijstvu.

Vprašanje 230. Imam leseno vinsko klet, kamor je prišla lansko leto vsled velikega naliva voda, in sedaj les na tleh plesni in rasejo neke vrste gobe. Kako zatrem plesnobo in zabranim rast gob? (J. G. v L.)

Odgovor: Predvsem je klet dobro posušiti. Če se je lesna goba v lesu zaplodila, potem je najbolje ves napadeni les odstraniti in ga z novim nadomestiti. Novi les, ki ga denete v klet, dobro namažite z vročim in s pravim karbolinejem. Pri tvrdki Mihael Barthel in drug na Dunaju X, Siccardburggasse 44., tudi dobite maže, ki so nalašč prirejene proti plesnobi in lesnim gobam.

Vprašanje 231. Imam metljavega vola, ki je že pričel hirati in tudi njegova mati je poginila za metljavostjo. Tudi že poprej mi je več goved poginilo za to boleznijo. Kako je metljivo živino zdraviti? (J. B. v Z.)

Odgovor: Metljavost povzroča zarod neke gliste, ki pride s krmo ali s pijačo v želodec in v čreva. Od tukaj gre do ličinke v jetra in povzroča omenjeno bolezen. Če je škodljivec zašel v živalsko telo, potem ni več sredstva, da bi ga uničilo. Nekatere živali prebolijo bolezen in je potem poglavitna naloga, žival zopet k moči spraviti. V to svrhu je dajati živalim dobro krmo in na dan po 1 do 2 žlici praška, ki je sestavljen iz 20 g ferrum alcoholisatum, 300 g kuhinjske soli in 200 g zmletega kumina. Važnejše kakor zdravljenje za metljavostjo obolele živine je sploh preprečenje te bolezni. Če naj goved pred temi nevarnimi škodljivci obvarujemo, potem je ne smemo pasti po kislih ali po poplavljenih pašnikih ali senožetih. Tudi naj se goved skrbno ogiblje mlakuž, ker ravno na takih mestih se nahaja največ jajčec od glist.

Vprašanje 232. Tu pri nas kupujemo kapusove sadike, in ko so dorasle, jih imenujemo zelje. Na Kranjskem pravite kašeljsko zelje in zakaj? Kaj je torej kapus, zelje in kašeljsko zelje in ali je slednje tisto, kar dobivamo v trgovinah? (A. M. na P.)

Odgovor: Kapus ali zelje sta imeni za isto rastlino, in pri Vas slučajno imenujete mlade rastline (sadike) kapus, dorasle pa zelje. Zelje je več vrst, zgodno ali pozno, z majhnimi ali z velikimi glavami, mehko ali trdo, različno barvano itd. V ljubljanski okolici se prideluje zelo veliko zelja, ki se rabi za napravlanje slavnoznanega ljubljanskega kislega zelja, in ondodni kmetovalci, ki imajo s pridelovanjem zelja obsežne izkušnje, posebno cenijo vrsto zelja, ki se prideluje v vasi Kašelj pod Ljubljano, zato ima seme kašeljskega zelja posebno veljavo.

Vprašanje 233. Lani sem napravil nov, čedno izdelan, na zraku stoječ svinjak, pa mi je precej prvo leto v njem poginilo 6 prasičev. Letos sem kupil 4 prasiče, in zopet so vsi zboleli, trije so sicer ozdraveli a eden je poginil. Sedaj sem zopet kupil 4 prasiče, in od teh mi je ravnokar eden poginil. Pogibli prasiči povišné. Tukajšnji ljudje trdijo da je svinjak od lanskega leta okužen, in tudi jaz sem prišel do tega prepričanja. Kako naj svinjak razkužim? (T. P. v Ž.)

Odgovor: Vi ste lansko leto dejali v svinjak prasiče, ki so imeli kakšno kužno bolezen, brčkone rdečico, in sedaj je svinjak okužen po glivah te bolezni, zato so letos prasiči v njem zboleli, oziroma poginili. Okužen svinjak je temeljito razkužiti, in sicer po načinu, ki je popisan v knjigi „Soseda Razumnika prasičereja“, ki jo je dobili pri naši družbi za 1 K.

Vprašanje 234. Ali mi morejo sosedge braniti postavit čebelnjak 3 1/2 m od pešpoti? (M. P. v L.)

Odgovor: Zakon nič ne določa, kako daleč sme biti postavljen čebelnjak od kakega pota. Za zgradbo čebelnjaka morate tako dobiti od župana stavbeno dovoljenje, in od njega je zavisno, če iz policijskih ali varnostnih ozirov zahteva večjo razdaljo med potom in čebelnjakom. Proti odločbi župana imate priziv na občinski odbor in proti tega ukrepu na deželni odbor.

Vprašanje 235. Med mojim posestvom in sosedovim je pešpot, ki je na občinskem svetu, in sosedovega je le toliko kolikor daleč sega kap. Sosed je porezal veje mojemu sadnemu drevju, deloma celo tiste ki so nad mojim svetom, in vse ki segajo na občinski svet. **Ali sme sosed porezati veje ki segajo nad občinski svet?** (M. P. v L.)

Odgovor: Sosed ima pravico edinole do vej tujega drevja, ki rasto nad njegovim svetom, dočim so veje nad občinskim svetom občinske, in le ta jih sme odstraniti ali odstranitev komu naročiti.

Vprašanje 236. **Kako jeseni pripravijo vinske tropine za kuhanje žganja?** Koliko časa naj bodo tropine hranjene v sodu, da so najpripravnejše za kuhanje? (J. J. v K.)

Odgovor: Žganje se kuha iz reči, ki imajo v sebi alkohol, in ta se naredi potom kipenja iz sladkorja. Iz tega sledi, da morajo sladke tropine najprej pokipeti, in ko so popolnoma pokipele, so najpripravnejše za kuhanje žganja, ker takrat dajo največ, oziroma najmočnejše žganje. Odtisnjene tropine se kakorkoli hranijo do kuhanja ter morajo biti tako pred zrakom zaprte, da se ne skisajo, t. j., da se alkohol ne izpremeni v osetno kislino. V dobro zaprtem sodu morejo tropine čakati do pozne, mrzle jeseni ali zime; med tem časom popolnoma pokipe in se kuhajo, kadar je kaj časa.

Vprašanje 237. Moj sosed ima od mojih prednikov kupljeno pašno pravico na mojem pašniku. Ker nameravam pašnik opustiti in ga pogozditi, zato vprašam, **na kakšen način morem svojega soseda prisiliti, da opusti sicer upravičeno pašno pravico na mojem posestvu?** (U. B. v P.)

Odgovor: Služnostno pravico do paše na Vašem posestvu morete odpraviti potom odveze in odkupnine ter morate v to svrhu prositi pri okrajnem glavarstvu za vpeljavo zakonitega postopanja. Razsodbo o odvezi služnostne pravice izreče deželna vlada.

Vprašanje 238. V hiši so se naselili neke vrste mravljinčji, ki so tudi krilati. Prikažejo se proti večeru, lažijo po tleh, oknih in drugodi ter se zlasti zbirajo na stranišču, imajo nekak čuden duh in so zelo neprijetni gosti. **Kako zatrem mravljinčje, ki pozneje dobe krila.** (J. S. v Št. J.)

Odgovor: So mravljinčji, ki po zvrešnem levenju dobe krila in postanejo spolno dozoreli. Naj mravljinčji bodo ktere koli vrste, uspešno se dado le tedaj zatreti, če se poišče mravljišče, ki se dodobrega uniči. Po hišah so mravljišča dostikrat zelo skrita in jih je težko zaslediti; nahajajo se v razah v zidanih ali lesenih stenah, pod lesenimi tlemi itd. in mnogokrat je potrebno tla odpreti. Vsled sestave stranišč imajo mravljinčji na teh prostorih posebno ugodno priliko delati mravljišča, zato se na straniščih posebno radi vgnezdijo.

Vprašanje 239. Imamo javno poljsko in gozdno pot, ki pelje čez travnike in njive, ki doslej niso bili ograjeni. Posestniki so pričeli svoje travnike zagrajevati z zidom, in sicer tik do potnega kolesnika, vsled česar se vozovi, zlasti z dolgim lesom naloženi, ne morejo ogibati. **Če se zemljišča ob javnih potih grade, kako široka se mora pustiti pot in kateri zakon je merodajen?** (A. P. v P.)

Odgovor: Pot ostane v prvotni širokosti, a ograje tik javnih potov se morajo 1 m od pota postaviti. Glede tega je merodajen deželni zakon, ki določa policijski red na javnih, necesarskih cestah in potih. Za ta red ima predvsem skrbeti županstvo.

Kaj delajo naše podružnice.

Čl. načelnistva podružnic nujno prosimo za redna in kratka poročila o svojem delovanju, ki bodo njim v čast in tovarišicam v spodbudo!

Podružnica v Kočevju.

Vsled prizadevanja državnega poslanca za Kočevje, g. kneza Karola Auersperga, se ima organizovati tudi kmetско prebivalstvo kočevskega okraja, in sicer v najožji stiki s c. kr. kmetijsko družbo kranjsko. V to svrhu naj se najprej oživi delovanje kmetijske podružnice v Kočevju, potem naj se osnujejo v drugih primernih krajih tega okraja še druge družbene podružnice, ki se slednjič po družbenih pravilih združijo v podružniško zvezo za kočevski sodni okraj. 11. t. m. je bil čez več let zopet občni zbor kmetijske podružnice v Kočevju, kjer se je izvolil nov odbor. Za načelnika je bil izvoljen g. Rudolf Schädinger, knežji gozdni mojster v Kočevju, in za odbornike gg.: župan Alojzij Loy, potem Arnošt Petsche, Josip Verderber, Josip Oswald, Danijel Ranzinger, vsi posestniki v Kočevju, Franc Klun posestnik v Livodu in Matija Sigmund, posestnik v Stari Cerkvi. Podružnica takoj nastavi svojega potovalnega učitelja za kmetijstvo, ki bo obenem podružnični, oziroma zvezni tajnik ter bo imel nalogo zasnovati potrebno kmetijsko združništvo v kočevskem okraju. V podružnične svrhe je od kneza Auersperga kakor tudi od drugih strani zagotovljena denarna podpora in poleg tega je podružnica že vložila prošnje za podporo na pristojna mesta. Služba potovalnega učitelja je že razpisana. Sedaj je toliko kakor zagotovljeno, da se z organizacijo kmečkih posestnikov na Kočevskem res nekaj koristnega in stalnega ustvari, kajti večkratni poskusi od strani glavnega odbora kmetijske družbe v enake svrhe so se vselej izjalovili, ker je v Kočevju nedostajalo osebe, ki bi se temu delu popolnoma posvetila. Želimo novi organizaciji veliko sreče, in velika množina novih udov, ki gotovo pristopijo, tudi dvigne ugled vse kmetijske družbe kranjske.

Kmetijske novice.

Državno pospeševanje živinoreje potomboljševanja planin. Od c. kr. kmetijskega ministrstva zapričeto delo v svrhu pospeševanja planinarstva, z namenom pomnožiti število domače živine, je v polnem teku. Z ozirom na svoječasni ministrski odlok, kjer je bila misel izražena, da je naloga državne uprave, da so na svojih posestvih gledeboljšanja planinarstva zasebnikom za zgled, so že gozdna in domenska ravnateljstva stavila svoje dalekosežne predloge. Te predloge glede njih primernosti po večakih o gozdarstvu in planinarstvu preiskati, se po možnosti še letos izvrši. Na Solnograškem so se te preiskave že izvršile v drugi polovici meseca junija, in se sedaj vrše na Tirolskem, Gorenjem Avstrijskem, Štajerskem, Koroškem in Kranjskem. Pričakovati je, da bo mogoče prihodnje leto pričeti s prvimiboljšavami in tako doseči nameravani cilj, pomnožiti planinske pašnike.

Družbene vesti.

**** Lanene tropine,** ki so najboljša močna krma, bo družba na večstransko izraženo željo imela odslej naprej vse leto v zalogi, na kar posebno opozarjamo naše gospodarje. Lanene tropine niso le dvakrat tako redilne kakor najboljšotrobi, ampak imajo vrhutega v sebi veliko rudninskih rei dilnih snovi, zlasti lahko prebavnih fosforovokislih spojin, in so zato iz zdravstvenega ozira zelo priporočene, posebno za plemensko in mlečno živino, za teleta žrebeta in mlade prasičke. Pri mladih živalih lanene tropine pospešujejo raz-

voj okostja in hitro rast. Odslej moremo lanene tropine ceneje oddajati, in sicer 100 kg po 18 K z vrečami vred. Te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 ali 100 kg. Napram današnji visoki ceni otrobov živinorejcem veliko bolj kaže pokladati namesto njih lanene tropine, ne glede na boljši učinek tudi z gospodarskega stališča, kajti s $\frac{1}{2}$ kg lanenih tropin se na cenejši način doseže večji učinek kakor s celim kg otrobov.

**** Oddaja kos.** Družba oddaja letos, kakor vsa zadnja leta, in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah smo letos naročili trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsako izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgost v pesteh:	6	6 $\frac{1}{2}$	7	7 $\frac{1}{2}$	8
" " cm:	60	65	70	75	80

Cena: 80 h, 90 h, 1 K, 1 K 10 h, 1 K 20 h.

Poleg teh kos ima družba vsled večkrat izražene želje tudi v zalogi 45 cm kratke, posebno močne in široke kose za košnjo stelje in praproti v gozdu in po skalnatih tleh. Cena tem kosam je 90 h za komad.

**** Zmleto žveplo proti plesnobi** na trtah ima družba v zalogi le v najfinjši kakovosti in je vsled tega nekoliko dražje, se ga zato $\frac{1}{4}$ manj porabi in je jačje v svojem učinku. To „ventilirano“ žvepleno moko oddaja družba po 18 K 100 kg, in sicer v vrečah po 50 kg. Podružnice, ki skupno naroče žvepleno moko, jo dobe voznine prosto, kakor modro galico.

Prave bergamaške osle, in sicer temnovišnjekaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 60 h. Osle so vse enake kakovosti ter so 25 do 26 cm dolge.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Konec.)

V imenu glavnega odbora je družbeni ravnatelj Pirc poročal o izpremembi družbenih pravil v zmislu sklepa lanskega občnega zbora, ki naj predvsem omogoči primernejše in lažje imenovanje ter stalno nameščenje družbenih uradnikov in slug. Občni zbor je brez ugovora odobril nasvetovane spremembe. Vsled tega odpade v § 12. odstavek c), namesto njega pa se postavi nov odstavek, ki se glasi: »c) stalno nastaviti družbenega tajnika in druge družbene uslužbenice po končani desetletni službeni dobi s pravico do pokojnine, kamor pa je vselej vračniti prejemke iz javnih obveznih pokojninskih zavodov, toda istotako le na predlog glavnega odbora.« V § 21. odpade v tretjem odstavku določitev: »kot družbeni blagajnik mora položiti kavicjo v znesku enoletne plače«; v četrtem odstavku pa se vdene po besedi »službeno razmerje« medstavek »če ni stalno nastavljen.« V § 22. se glasi sedaj prvi odstavek: »Kakšne družbene uslužbenice in koliko, razen tajnika, je nastaviti, določuje po vsakočasni potrebi z njihovo plačo vred glavni odbor.« V drugem odstavku sta se spremenili besedi »pisarniško osebje« v »družbeni uslužbenici«.

Ostale spremembe družbenih pravil se tičejo družbenih podružnic. § 29. se je dodal naslednji drugi odstavek: »Podružnica more v dosego svojih namenov tudi na drug primeren način pridobivati denarnih sredstev; v ta namen lahko v svojo last pridobiva

premičnine in nepremičnine, toda le v imenu c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko, ki je njen del. S temi pridobitvami pa sme razpolagati le v zmislu teh pravil.« § 35. pa se nanovo glasi: »Če po preteku v § 30. določene volilne dobe podružnica ne izvoli v šestih mesecih novega odbora, oziroma načelnika, in če podružnica ni v rednem podružničnem zboru po § 31. veljavno sklenila svoje razdružitve, potem ima glavni odbor pravico sklicati podružnični zbor, povzročiti novo volitev ter skrbeti, da podružnica začne nanovo delovati. Če bi te odredbe bile brez uspeha, potem mora glavni odbor izreči, da je podružnica razdružena. Podružnično premoženje, v kolikor podružnica ni z njim v zmislu teh pravil dotlej pravoveljavno razpolagala, prevzame kmetijska družba.«

Od lanskega rednega občnega zbora sem so ustanovile nove podružnice kmetijske družbe v Gameljnah, v Gradišču pri Litiji, na Raki, v Dragi, v Štrekljencu in v Tacnju. Po nasvetu družbenega ravnatelja je občni zbor potrdil ustanovitev teh podružnic ter je nadalje dovolil, da sme kmetijska družba za konjerejski odsek najeti posojilo 10.000 kron. Pri raznovrstnih prilikah se je namreč spoznalo veliko pomanjkanje dobrih plemenskih kobil mrzlokrvnega in vročekrvnega plemena. Konjerejski odsek se je obrnil v svrhu nakupa in oddaje kobil na kmetijsko ministrstvo, na deželni odbor kranjski in na kranjsko hranilnico za podporo ter se je za leto 1907. odseku nakazalo 4200 K. V zadnji odsekovi seji se je sklenilo na račun te podpore iz z ozirom na dejstvo, da je kmetijsko ministrstvo tudi za nadalje obljubilo prispevati po 3000 kron na leto, najeti posojilo v znesku 10.000 kron ter od omenjenih 4200 kron vsako leto gotov del vračati, ostali del in pa omenjenih 10.000 K pa porabiti za nakup kobil. Konjerejskemu odseku bo na ta način možno leta 1907. in 1908. po 20 kobil, nadaljnja leta pa 8 do 10 kobil nakupiti in oddati. Kobile se bodo oddajale za 40% znižano nakupno ceno. Ker je gotovo, da bo konjerejski odsek imel letno toliko podpore, da bo mogel plačevati obresti in amortizacijske prispevke, ni pomislekov proti omenjenemu posojilu. Ker pa konjerejski odsek samobsebi ne more najeti posojila, ker nima posestev, mogla bi le c. kr. kmetijska družba, ki ji pripada konjerejski odsek, najeti to posojilo. Občni zbor je pritrdil nasvetu glavnega odbora.

Ud glavnega odbora g. Josip Lenarčič z Vrhnike je stavil samostojni predlog, naj se v svrhu uspešnejšega delovanja kmetijske družbe na moderni zadružni podlagi in v svrhu samopomoči kmetijskega stanu zasnuje c. kr. kmetij-ka družba poleg nje sedanje oblike še v zadružni obliki na ta način, da vsaka podružnica iz svojih udov zasnuje zadrugo z omejenim poroštvom in razmerno majhnimi deleži na podlagi zadružnega zakona v svrhu nabave kmetijskih potrebščin. Po razvitku zadružnega življenja se razširi delokrog zadrug-podružnic na razne kmetijske pridobitne svrhe. Tajniška opravila v zadrugah-podružnicah naj opravljajo plačani tajniki, ki začetkom opravljajo tajniška opravila za več sosednih podružnic skupno, dokler posli ne narasejo toliko, da imajo tajniki s posameznimi podružnicami opravka dovolj. Glavni odbor kmetijske družbe naj se popolni v zadružno centralo s poslujočim in nadziralnim oddelkom. Družbena pisarna opravljaj agende zadružne centrale. Gmotna sredstva družbe naj služijo kakor doslej, četudi v drugi obliki, zadružnocentralnim namenom. V pokritje zadružnocentralnih stroškov prispevajo podružnice razmerno po njih razvitku. Glavnemu odboru naj se naroči, da izdela pravila v sporazumu s c. kr. deželno vlado za tako preosnovo ter skliče, kakor hitro mogoče, izreden občni zbor, kjer poroča o zadružnem osnutku ter predloži nova pravila temu občnemu zboru v potrjenje. Pravočasno pred izrednim občnim zborom pa naj se razpošljejo pravila vsem družbenim udom v pregled. Utemeljujoč obširno svoj samostalni predlog je predlagatelj naglašal, da bje dandanes kmetovalec hud boj za obstanek in da mu je težko spraviti svoje pridelke v denar. Tarnanje ne pomaga nič; treba se je poprijeti modernih sredstev, zadružnega življenja. To se je že drugod dobro obneslo in se bo brez dvoma tudi pri nas. Vse kupovalno delovanje družbe in njenih podružnic naj se postavi na zadružno podlago. Družba je že lani nabavila 355 vagonov raznih kmetijskih potrebščin; to je število

ki imponuje. Vendar pa se pri nas še vse premalo prideluje; treba bo pridelovati na istem prostoru še enkrat ali dvakrat toliko; kaj bi to pomenilo za našega kmetovalca, je pač vsakomur jasno. Družba je glede svojega delovanja na pravi poti, a treba je to delovanje času primerno spopolniti. Če zadruga-podružnice pravočasno naznanijo centrali svoje potrebščine, je ta v prijetnem položaju, da ve, koliko ji je naročiti raznih kmetijskih potrebščin. Ne riskira se nič in vsaka izguba je potem izključena. Podružnice sedaj niso primerno ustrojene; na ramah nekterih sloni vse delo; ti se naveličajo in potem začne hirati podružnično delovanje. Treba je torej iz podružnic zasnovati zadruga z majhnimi deleži in z omejenim poroštvo. Tako skupno zadržno naročanje pa bo imeio za posledico izredno nizke cene. Seveda je treba podružnicam-zadragam agilnih tajnikov, katerih naloga bo, zadržne ude primerno poučiti in vse potrebno priskrbeti. Župnik Hladnik se je izjavil proti predlogu, češ da bi bilo takó urejeno delovanje pri podružnicah, ki imajo nekatere komaj dvajset udov, predrago. Kako bi se zmogli stroški za plačanega tajnika? Predlog je naperjen proti ustanovi, ki že obstoji in bi se torej po raznih krajih razpor le še poostiril. Gospodje pri glavnem odboru so z delom preobloženi, da bi mogli še te zadruga revidirati. Vsa zadeva da je problematična. Predlagatelj Lenarčič je branil svoj predlog pojasnjujoč, da bi ne bilo treba takih zadržg povsod ustanavljati; ravnali bi se po potrebi. Na narodnogospodarskem polju se ni treba bati zdrave konkurence. Predlog ima namen, da se kmetijsko življenje postavi na zdravo zadržno podlago. Take zadruga so se doslej povsod dobro obnesle. Zastopnik selške podružnice g. Tavčar je pozdravil Lenarčičev predlog, ker bi udje tako preosnovanih podružnic imeli več koristi, kakor jih imajo sedaj, in bi tudi sredstva za nabavo raznih potrebščin potem bila zasigurana. — Pri glasovanju je bil Lenarčičev predlog z veliko večino sprejet. Proti so glasovali samo trije udje.

Nadučitelj Žirovnik iz Št. Vida je obširno utemeljeval svoj predlog, naj glavni odbor stori vse potrebne korake, da se vpeljejo pri vojaki tedenska predavanja, in sicer za kmečke sinove iz kmetijstva, za obrtnike pa iz komercialnih predmetov. Ker so pa obrtniki dostikrat tudi kmetje in ker kmetje tudi potrebujejo izobrazbe v spisu, knjigovodstvu itd., bi ukaželjni mladeniči obiskovali obe vrsti predavanj vsak teden in bi si stem nabrali za svoje poznejše življenje neprecenljivih zakladov. To bi pa ljudem vojaško breme jako lajšalo in bi bilo marsikomu vir poznejše sreče. Predlog je bil soglasno sprejet.

Župnik Piber iz Bohinjske Bistrice je nasvetoval, naj bi glavni odbor priporočal prošnjo Bohinjcev, da bi živinozdravnik iz Radovljice vsaj po trikrat na mesec ambulatorično zdravil v Bohinju in da se v ta namen izposluje primerna podpora. Zastopnik deželnega odbora poslanec Povše je objubil, da bo deželni odbor storil primerne korake za razširjenje živinozdravniške službe po deželi ter da se tudi za prošnjo Bohinjcev z vso vnemo zavzame.

Podružnica na Dovjem je po svojem zastopniku A. Smoleju predlagala, naj se občni zbor kmetijske družbe v prihodnje sklicuje v zimskem času ko imajo kmetovalci več prostega časa za udeležbo. Ravnatelj Pirc je omenil, da je želja dovske podružnice gotovo upravičena, da pa zaradi tehničnih ovir ni mogoče sklicati občnega zbora že meseca januarja ali februarja, ker družbenih računov ni mogoče pravočasno skleniti. Skušalo pa se bo izraženi želji vsaj toliko ustreči, da se občni zbor skliče do konca aprila.

V imenu novomeške podružnice je stavil pristav Rohman predlog, naj kmetijska družba izda kot nadaljnji zvezek svoje knjižnice: »Vzorne načrte kmetijskih stavb«. Predlog je bil sprejet, istotako tudi predlog podružnice v Vodicih, naj kmetijska družba v zvezi s kranjskimi državnimi poslanci stori potrebne korake, da ministrstvo še letos ustanovi in odda kakemu Kranjcu mesto čebelarskega nadzornika za Kranjsko. Predlog je temeljito obrazložil nadučitelj Slapšak, ki je v svojem poročilu zlasti naglašal prednosti kranjske čebele.

Kostanjeviška podružnica je po svojem načelniku Lavoslavu Bučarju predlagala, naj se družbeno glasilo »Kmetovalec«

tako razširi, da bo lahko objavljaj daljše razprave agrarnopolitične vsebine (in naj bi, če mogoče, v kratkem postal tednik. Župnik Hladnik se je izjavil proti daljšim agrarnopolitičnim spisom, ker bi se potem druga tvarina morala preveč krajšati; priporočal pa je kratke notice agrarnopolitičnega značaja. Predlagatelj Bučar je rekel, da je imel v mislih informativne spise in je za to, da se beseda »daljše« ipusti. Tudi vinarski komisar Gombač se je izjavil proti daljšim spisom, ker se ne bero; želeli pa je, da »Kmetovalec« čim prej postane tednik. Predlog kostanjeviške podružnice je bil potem sprejet, istotako po daljši debati tudi predlog iste podružnice, naj glavni odbor posveti vso pozornost prirejanju pogostejših kmetijskih tečajev, oziroma sestankov za izobrazbo kmetskega ljudstva po deželi, ki je glavni pogoj gospodarskega napredka. Predlagatelj je omenjal, da je Dolenjska v tem oziru zanemarjena in da bo treba za ta del dežele v prihodnje več storiti. Vinarski komisar Gombač je omenil, da se je doslej zaradi živinoreje in sadjarstva res v prvi vrsti oziralo na Gorenjsko, da pa se bo zaneprej tudi Dolenjski posvečala večja pozornost. Vinarski nadzornik Skalicky je povdarjal, da je priredil že mnopo tečajev in da je imel poslušalce celo iz sosednih dežel, iz nekterih krajev Dolenjske pa ni imel še nobenega. Glavni krivci niso potovalni učitelji, ampak indolenca Dolenjcev. Sicer pa se strinja s predlogom. Ravnatelj Pirc je pozdravil predlog ter je želel, da bi se tudi na Kranjskem uvedel sistem, ki je ponekod že vpeljan, da bi vsako okrajno glavarstvo imelo svojega potovalnega učitelja, ki bi lahko mnogo storil za povzdigo kmetijstva. Na Dolenjskem je zlasti glede govedoreje in svinjereje še mnogo storiti. Vinarski komisar Gombač je naglašal nujno potrebo ureditve potovalne službe in je opozarjal glavni odbor, naj vpliva na vlado, da že vendar enkrat reši dotične vloge.

Mokronoška podružnica je predlagala, naj glavni odbor deluje na to, da se čimprej oživotvori ideja splošne deželne zavarovalnice, in naj vpliva nadalje na deželno vlado in merodajne činitelje, da država vinogradnikom priskrbi potrebno število trt, posebno korenjakov, po znižani ceni in da se takoj ustanovi obširna trtnica, oziroma da se obstoječa razširi. Predlog sta utemeljevala župnik Hladnik in posestnik Zupančič, dočim je ravnatelj Pirc naglašal, da je glede zavarovalnice kompetenten le deželni zbor, ki pa, žal, ne deluje. Deželni odbornik Povše je govoril za osrednjo trtnico ter je izjavil, da bo stavil v deželnem zboru predlog, naj država in dežela dasta vsaka po 10.000 K, da se bodo mogle ljudstvu dajati cepljenke brezplačno ali pa vsaj po jako nizki ceni. Nadzornik Skalicky je za organizacijo po okrajih z enakimi težnjami. Pri glasovanju sta bila oba predloga mokronoške podružnice sprejeta; predlog iste podružnice, naj se iz državne trtnice v Novem mestu v vsako vinsko gorico zanesljivemu posestniku in vinogradniku brezplačno dopošlje po 100 trt različnih križank, da se na teh trtah spozna in določi, ktera vrsta v dotični legi najbolj uspeva, pa se je odstopil vladi, oziroma vinarskemu nadzorništvo.

Kamniška podružnica je predlagala po svojem načelniku V. Benkoviču, naj kmetijska družba deluje na to, da se poselski red nemudoma izpremeni in da se vpelje splošno zavarovanje kmetijskih poslov za slučaj bolezni, onemoglosti in starosti in da se pri tem izločijo posli večjih mest, ki nimajo kmetijskega značaja; nadalje naj družba vpliva na to, da se lovski zakon izpremeni v korist kmetijstvu. Poslanec Povše je pri tej priliki omenil, da je bil nedavno na Dunaju agrarski sestaneč čez 200 poslancev; to bo močna falanga za kmeta in se je že vložil predlog za starostno zavarovanje poslov, kmetovalcev in obrtnikov. Oba predloga sta bila pri glasovanju sprejeta.

Kamniška podružnica je končno predlagala ustanovitev odseka za zboljšanje zemljišč. Predlog je utemeljeval načelnik Benkovič. Deželni odbornik Povše je pritrđil, da je res v naši deželi mnogo zemljišč, ki so silno potrebna zboljšanja; kazal je le na oni del dežele, ki skoz njega vodi pot v Kamnik. Ogromno delo čaka našo deželo v tem oziru; omenil pa je, da je doslej toliko kulturnih načrtov v deželnem odboru v delu, da bo treba v

to najmanj dvanajst milijonov kron, a kje dobiti potrebnih sredstev? Po pojasnilih poslanca Povšeta je zastopnik kamniške podružnice za sedaj umeknil svoj predlog.

Odbornik Lenarčič z Vrhnike je končno predlagal, naj glavni odbor osnuje načrt zakona v obrambo deteljne predenice po zgledu hrvatskega deželne zakona, ki določa strogo kontrolo prodaje deteljne semena, in naj nadalje temeljito prouči vzroke izseljevanja kmetijskega delavstva v Ameriko ter nasvetuje primerna sredstva in tem načinom skuša kolikor mogoče rešiti kmetijski stan pogina.

Oba predloga sta Lila soglasno sprejeta, nakar je predsednik deželni glavar pl. Detela ob tri četrt na eno popoldne zaključil občni zbor.

Poročilo

o delovanju glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske v letu 1906. občnemu zboru dne 37. junija 1907.

(Konec.)

Odkar je družba v svoj delavni načrt sprejela posredovanje pri nakupu kmetijskih potrebščin, imajo podružnice važno nalogo, da s skupnim naročanjem znižajo skupne stroške, oziroma v uvaževanja vrednih slučajih izposlujejo olajšave pri plačevanju naročenega blaga.

Kadar je družba kaj vpeljala, se je držala tega načina, da je vsako blago, preden ga je vpeljala, opisala in priporočila v svojem uradnem glasilu, in poučevali so o tem tudi potovalni učitelji pri svojih predavanjih.

Pri priskrbovanju kmetijskih potrebščin se družba drži načela, kolikor mogoče oddajati le one potrebščine, ki jih trgovci po deželi doslej niso imeli, ker se vsekako hoče izogniti tekmovanju s trgovskim stanom.

Posredovanje gospodarskih potrebščin pri družbi je danes raztegnjeno skoraj na vse gospodarske potrebščine, razen na otrobe in žito za krmo. To priskrbovanje je zavzemalo l. 1906. več kakor petdeset predmetov, ki spadajo v to skupino.

Da bodo častiti udje videli, kako ogromen promet se je pri družbi razvil s priskrbovanjem gospodarskih potrebščin, naj služijo naslednja števila:

Kmetijska družba je leta 1906. izvršila:			
4242	pošiljatev 1693 strankam	raznih semen	v teži 35.974 kg
4499	>	2931 >	umetnih gnojil >> 2.861.000 >
1704	>	1531 >	raznih krmil >> 142.780 >
363	>	298 >	galice in žvepla >> 142.780 >
1032	>	745 >	raznega kmet. orodja in strojev.
1032	>	drevja.	

Družba je torej v letu 1906. priskrbelo 9230 strankam raznih gospodarskih potrebščin z drevjem, s stroji in z orodjem vred okroglo 355 vagonov ter je to blago oddala v 10.022 pošiljatih. Denarni promet je pri tem dosegel nad milijon kron. Ker je družba kupila 355 vagonov gospodarskih potrebščin in jih je ravno toliko oddala, zato je glavni promet znašal 710 vagonov ali 35 polno naloženih tovornih vlakov. Pripomniti je, da so med naročilnimi strankami podružnice in osebe, ki so za več udov skupaj naročale, ki med naročilnimi strankami niso vračunjeni.

Namen priskrbovanju gospodarskih potrebščin po družbi je ta, družbenim udom dajati gospodarske potrebščine v najboljši, z jamčeni kakovosti in po najnižjih cenah. Ogromni promet zvršuje družba s tako majhnimi režijskimi stroški, kakor jih nikak drug enak zavod v Avstriji ne zvršuje, kajti preostanek iz blagovnega prometa ne krije vseh stroškov, zato mora družba del primanjkljaja pokriti iz svojega. S tem delovanjem družba ne le pospešuje napredno kmetijstvo, temveč tudi varuje svoje ude prevare in jim prihrani na tisoče kron denarja. —

Poleg izvršitve sklepov občnega zbora in vodstva družbenih zavodov in podjetij je glavni odbor (oziroma predsedništvo, tajništvo in družbena pisarna) oskrboval vsa tekoča družbena opra-

vila ter tudi, kadar je bilo mogoče in umestno, pospeševal domače kmetijstvo.

Izmed posameznih ukrepov glavnega odbora za **pospeševanje kranjskega kmetijstva** vobče ter posameznih kulturnih vrst posebej glavni odbor omenja naslednje, ki jih je nekoliko zvršil s svojim denarjem, nekoliko pa s podporami c. kr. kmetijskega ministrstva in deželne zbornice kranjskega.

Kmetijsko rastlinstvo je glavni odbor pospeševal stem, da je udom naročil dobrega semena, v prvi vrsti predenice čistega deteljne semena, raznih žit, krompirja in pesnega semena.

Posebno dobri so bili to leto trajni družbeni uspehi pri uvažanju in porabi umetnih gnojil. Leta 1906. se jih je porabilo 286 vagonov, torej ravno za 66 vagonov več kakor leta 1905. Na ročali so jih skoraj izključno kmetijski posestniki. Dosedaj so se na Kranjskem umetna gnojila večinoma rabila le za travnike, a sedaj so jih naši udje pričeli rabiti tudi za žito, fižol in krompir. Leta 1906. se je v ta namen porabilo že kakih 60 vagonov gnojil. Družbi se je zlasti posrečilo kmetovalce pridobiti za gnojenje ajdi s superfosfatom; ugodni uspehi tega priporočila so naredili, da znaša današnja poraba superfosfata za ajdo že 50 vagonov na leto.

V tekočem letu, t. j. leta 1907. Kranjska prav gotovo porabi že 400 vagonov umetnih gnojil ter bo s to porabo primeroma med prvimi, če ne prva dežela v Avstriji. Če se pa upošteva, da na Kranjskem razen par vagonov vsa gnojila porabijo le preprosti kmetovalci, dočim gre v drugih deželah večina porabljenih umetnih gnojil na rovaš veleposestva, se sme neoporečno trditi, **da kranjski kmetje danes v Avstriji primeroma največ umetnih gnojil porabijo.**

Že odnekaj si je družba veliko prizadevala, da bi kmetovalci uvideli neobhodno potrebo gnojenja travnikov. S poučnimi spisi in s poučnimi predavanji se je v tem pogledu dosegel popoln uspeh, kajti v zadnjih dveh desetletjih so skoraj v vsej deželi pričeli travnike redno gnojiti. Zadnji čas si družba zlasti prizadeva kmetovalce pridobiti za porabo gnojnice kot najboljšega in najcenejšega gnojila za travnike. V to svrhu je seveda pri nas na Kranjskem še veliko storiti, kajti še skoraj vsa gnojnica se brez znatne koristi potrat. Največja ovira umni porabi gnojnice so naši zastareli hlevi in neprimerna gnojišča brez gnojničnih jam, zato je z vsemi silami delovati na potrebna zboljšanja v tem pogledu. Glavni odbor je že ukrenil primerne korake, da tudi glede tega doseže trajnih uspehov. Vsled tega so bile leta 1906. razpisane državne podpore za zboljšanje govejih hlevov v zvezi z napravo pravih gnojišč.

Vinstvo je družba pospeševala stem, da je posredovala dobavo zanesljivo dobre in cene modre galice in žveplene moke. Na prošnjo glavnega odbora je deželni odbor plačal voznino do podružnic, tako da so vinščaki prav poceni dobili zanesljivo dobro modro galico. Po znižani ceni je družba oddala tudi veliko trtnih škropilnic in nahrbtnih žveplalnikov. Družba je več podružnicam izposlila državne, oziroma deželne podpore za njih ameriške trtnice in za poskusne vinograde. Te nasade so nadzorovali državni organi in pa deženi komisar za vinstvo.

Za važno smatra glavni odbor delovanje glede razpečevanja vinskega pridelka, zaradi česar je ustanovil v Ljubljani deželno vinsko klet, ki sem o njej že imel čast poročati slavnemu občnemu zboru.

Za pospeševanje vinske kupčije in vinstva sploh je glavni odbor priredil meseca novembra 1906 v Ljubljani 3 dnevno vinsko razstavo v zvezi z vinsko pokušnjo, ki se je zborna sponesla in je bila zelo dobro obiskovana.

Sadjarstvo je družba pospeševala kakor druga leta, v prvi vrsti stem, da je oddala mnogo tisoč sadnih dreves. Družbeni organi so po možnosti pregledali podružnične drevesnice, in glavni odbor je nekterim podružnicam izposloval potrebne podpore za ustanovitev, oziroma za vzdrževanje drevesnic.

Govedorejo je družba pospeševala stem, da je skrbela za dobavo čistokrvnih bikov plemenjakov, ki jih je s pomočjo državne podpore oddajala živinorejcem po znižani ceni. Ker so

živinorejci že močno prišli do spoznanja, kako potrebni so dobri biki plemenjaki, zato so umnejši živinorejci pripravljene biki plemenjake bolj plačevati, in je družbi omogočeno s primerno zelo majhno državno podporo oddajati več plemenskih živali. L. 1906. je družba oddala 72 bikov plemenjakov. Poleg tega je družba izplačala iz državne podpore 780 K nagrad onim živinorejcem, ki so imeli subvencijske biki čez določeni dve leti za plemo. Uspehi pospeševanja govedoreje od strani družbe so naravnost veliki in se kažejo v boljši kakovosti kranjske govedi. Zadnje desetletje je glavni odbor pričel v ljubljanski okolici ter v političnih okrajih Logatec in Postojna z vpeljavo bikov simodolskega plemena. Desetletne izkušnje opravičujejo glavni odbor, da sme trditi, da je simodolsko plemo tudi v naši deželi primerno za razploditev, in uspehi v navedenih pokrajinah kažejo, da se z nobenim govejim plemenom doslej v kratkem času ni doseglo zboljšanje domače pasme v toliki meri kakor s simodolskim plemenom.

V prospah **mlekarstva** je družba vedno marljivo delovala, saj je že več kakor trideset let preteklo, odkar je osnovala prve mlekarke zadruge. Nove iznajdbe na polju mlekarstva so omogočile lažje razpečevanje mleka, in glavni odbor se je zaraditega v zadnjih letih z vso silo in z najboljšim uspehom trudil, da mlekarstvo na Kranjskem povzdigne. Večina mlekarških zadrug v deželi se je osnovala po neposrednjem ali posrednjem prizadevanju kmetijske družbe, ki je tudi vsem zadrugam, ki so jo prosile za posredovanje, izposlovala državne podpore. Leta 1906. je bilo na Kranjskem 77 mlekarških zadrug, torej 12 več kakor v letu 1905., in 12 planinskih sirarnic. Te zadruge in sirarnice so razpečale 12,350.000 litrov mleka in so zanje dobile 2 $\frac{1}{2}$ milijona kron. Poleg omenjenih zadrug in planinskih sirarnic je v tem letu delovalo tudi več zasebnih mlekar, ki so razpečale okroglo 1,000.000 litrov mleka. Skupni dohodek vseh mlekar, ki so znašal kaka 2,000.000 kron ter je njih promet dosegel okroglo 4 milijone kron. Ker so ti dohodki iz mlekarstva skoraj docela novi, se sme trditi, da oni del naših živinorejcev, ki so udje mlekarških zadrug, dobivajo novih dohodkov v znesku dveh milijonov, kar je primerno glavnici 40 milijonov kron.

Svinjerejo je družba, kakor doslej običajno, pospeševala z oddajo čistokrvnih plemenskih prasičkov velike bele angleške pasme, ki so se nadobavili iz priznanih rej. Oddajali so se s pomočjo državne podpore po znižani ceni. Oddalo se je vsega skupaj 127 plemenskih prasičkov. To delovanje družbe ima najboljše uspehe.

Naše domače prasičje plemo je sedaj vsled družbenega delovanja skoraj docela prekrizano z angleško veliko belo pasmo ter je vsled tega glede kakovosti močno zboljšano ter vedno bolj zadostuje zahtevam velikega prometa. Če bodo naši kmetovalci na sedanjem potu vztrajali, se nam je nadejati, da se tudi pri nas izčisti domače požlahtnjeno deželno prasičje plemo, ki bo najbolj primerno razmeram. Še pred kratko dobo naša dežela ni imela skoraj nikake prasičje reje, temveč le pitanje uvoženih prasičev, dočim imamo danes skoraj v vsej deželi prasičjo rejo ter plemenske mrjasce večinoma zboljšane pasme. Zadosten pouk od strani družbe je povzročil razmerno precej pravilno rejo prasičev, zato je pohvano omenjati tozadevni napredek naših gospodarjev.

Konjerejo je pospeševal samostojni konjerejski odsek, ki je skoraj popolnoma neodvisen od družbe. Predsednik konjerejskega odseka je družbeni podpredsednik, gospod graščak in komercialni svetnik Povše. Delovanje konjerejskega odseka je urejeno s posebnimi pravili ter se vse delovanje glede pospeševanja konjereje vrši v sporazumu s c. kr. žrebčarsko postajo. Tajniška opravila odsekov opravlja g. živinozdravniški nadzornik A. Pavlin.

Glede delovanja konjerejskega odseka l. 1906. je omeniti sodelovanje pri premovanju konj, oziroma njegova prireditve v 9 krajih dežele; razredba kobil, da se pravilno pridele državnim žrebem; nakup žrebcev za deželo v Radavcu, Judenburgu in Ensu; pregledovanje žrebet, ali naj se predlagajo, da bi dobila državno podporo za vzrejo itd. Razen tega rednega delovanja, ki ga konjerejski odsek vrši v zmislu svojih pravil, je l. 1906. dosegel še nakupovanje konj za vojno tudi v naši deželi, razdelitev vojaških

konj v konjerejske namene ter večjo letno državno podporo za nakup in ceno oddajo dobrih plemenskih kobil. Konjerejski odsek je tudi dosegel, da se bodo odslej tudi v Bohinjski Bistrici, kjer je bilo doslej premovanje konj mogoče le s pomočjo deželnih, občinskih in zasebnih sredstev, delila državna darila.

Pospeševanje **čebelarstva** je glavni odbor prepustil »Slovenskemu čebelarstvu«, ki jako marljivo deluje. To društvo marljivo prireja čebelarške shode po vsej deželi, izdaja poseben čebelarški strokovni list ter šteje danes že nad tisoč udov. Glavni odbor je društvu za leto 1906. izposloval 1000 K državne podpore in prispevek za prirejanje čebelarških tečajev.

Za pospeševanje **ribarstva** na Kranjskem skrbi okrajni ribarski odbor v Ljubljani, ki mu je družba za leto 1906. izposlovala 1000 K državne podpore.

Največje važnost je glavni odbor pokladal na **kmetijski pouk**, ker smatra strokovno naobrazbo naših kmetovalcev za temelj vsemu kmetijskemu napredku. Glavni odbor je prepričan, da se ima zahvaliti za svoje znatne uspehe največ intenzivnemu kmetijskemu pouku, ki je na Kranjskem tembolj potreben, ker nimamo zadosti strokovno naobražene kmetijske inteligence, ki bi s požrtvovalnostjo dajala vzorne praktične zgled preprostim kmetom. Razen pouka v **družbeni podkovski šoli** in **gospodinjski šoli**, ki jih ima glavni odbor v svoji oskrbi, se je za kmetijski pouk skrbelo ustnim putem in s pomočjo tiska. Oba **potovalna učitelja**, ki sta prideljena družbi, in pa deželni **komisar za vinstvo**, ki vedno deluje v soglasju z družbo, so imeli v letu 1906. na stotine kmetijskih predavanj, vsled česar so bili udje in kranjski kmetovalci sploh v neprestani dotiki z družbo. — Z družbenim glasilom „**Kmetovalcem**“ je glavni odbor redno deloval za razširjanje kmetijske znanosti ter je poleg tega izdal več posebnih kmetijskih strokovnih knjig in spisov, kakor mi je bila čast že poprej poročati.

Leta 1906. je glavni odbor priredil v Dol. Logatcu drugi osemtedenski **mlekarški tečaj** pod vodstvom potovalnega učitelja za mlekarstvo g. Legvarta. Ta tečaj, ki ga je obiskovalo 12 udeležencev, je imel zelo dober uspeh, zato bo glavni odbor take tečaje toliko časa redno prirejal, dokler bo treba. Letos se tak tečaj, in sicer trimesečen, vrši prav sedaj na Vrhniki. Za prireditve mlekarškega tečaja je družba lani in letos dobila podpore od države in od dežele.

V letu 1904. s tolikim uspehom pričeto prirejanje poučnih kmetijskih potovanj se je tudi v letu 1906. nadaljevalo. To leto se je namreč priredilo poučno potovanje na Solnograško, da bi se udeleženci tamkaj poučili o reji pingavske govedi. Voditelj na tem potovanju je bil potovalni učitelj za mlekarstvo g. Legvart, a udeležili so se ga posebno udje novoustanovljene živinorejske zadruge v Selcah. Jeseni l. 1906. je bilo pod vodstvom g. deželnega komisarja za vinstvo Gombača prirejeno poučno potovanje na južno Tirolsko, da bi se udeleženci poučili o tamošnjem vinstvu in sadjarstvu, potem so pa šli še na razstavo v Milan.

Znatni uspehi, ki jih glavni odbor dosega s svojim delovanjem, temeljijo največ na strokovnem znanju, ki sicer počasi a vendar dosledno prodira med naše gospodarje. Zaraditega smatra glavni odbor za eno najvažnejših svojih nalog, da strokovno znanje po možnosti širi potom pouka. Naši gospodarji postajajo vedno bolj ukaželjni, kar svedoči o mnogobrojno obiskovana kmetijska potna predavanja, hitro razpečevanje kmetijskih strokovnih knjig, tisočera strokovna vprašanja, ki dan zadnevom prihajajo družbi, in sploh povsodi vzbujeno veliko zanimanje za kmetijski strokovni napredek. Ta dejstva so glavni odbor napotila, da bo v bodočnosti prirejal večdnevne poučne kmetijske tečaje, ker je sedaj gotovo, da bodo taki tečaji dobro obiskani in bodo imeli uspeh. Pričetkom leta 1906. je družba priredila štiridnevno poučno tečaj za živinorejo v Selcah, ki se je tako izborno sponesel, da odslej družba vsako leto priredi več takih tečajev. Leta 1907. so se vršili že štirje taki tečaji, in sicer trije večdnevni živinorejski tečaji v Gornjih Gorjah, v Komendi in v Prevojah ter tridnevni mlekarški in perutninarški tečaj za žene in hčere kmetovalcev v družbeni gospodinjski šoli v Ljubljani. Tudi uspeh teh tečajev je bil izborn, izvzemši tečaj v Prevojah.

Razen tega, kar sem doslej navedel o družbenem delovanju, moram še omeniti natančno statistiko o letini, ki zahteva eno konceptno moč izključno skozi tri mesece. Družba je nadalje na poziv c. kr. kmetijskega ministrstva, c. kr. deželne vlade in deželnega odbora izrekla svoje mnenje o mnogih vprašanih, zadevajočih kmetijstvo. Iz svojega nagiba pa je omenjenim visokim uradom podala važnih nasvetov glede deželne kulture ter se je v več slučajih obrnila s predlogi na državni zbor, oziroma na dotična ministrstva.

* * *

Iz tu podanega letnega poročila je posneti vsestransko delovanje glavnega odbora v prid kranjskemu kmetijstvu, in glavni odbor leško za mirno vestjo trdi, da je vse storil, kar je bilo mogoče v razmerju s pičlimi gmotnimi in fizičnimi silami. V ne posebno povoljnih razmerah naše družbe se mora pridobitev 7000 udov, rešitev 29.059 poslovnih števil v pisarni, promet nad 700 vagonov gospodarskih potrebščin, **denarni obrat, ki je letos prekoračil poldrugi milijon kron**, in poleg tega še popisani intenzivni kmetijski pouk ter obširno literarno delovanje na kmetijskem polju smatrati za prav veliko delo. Vsa tu navedena števila, ki so jasno merila za družbeno delovanje, bi pa bila brezpomembna, če bi ne bilo zaznati tudi uspeha. Omenjeni novi dohodek iz mlekarstva, v kakovosti in kolikosti zboljšana govedoreja in prasičja reja, pomnoženi pridelek vsled porabe umetnih gnojil itd. pomenja **povišanje dohodkov kranjskih kmetovalcev na leto za več milijonov kron**, za družbo pa velepomemben uspeh. Dohodke kmetijstva povišati je glavno sredstvo za rešitev našega propadajočega kmetijstva; zato je bilo in bo vodilo glavnega odbora: nepristransko delovati v tem zmislu.

V imenu glavnega odbora mi je čast predlagati:

1. Častiti občni zbor vzemi to poročilo na znanje, in
2. izreci zahvalo visoki c. kr. vladi, slavnemu deželnemu odboru in slavni kranjski hranilnici, ki so družbo pri njenem delovanju veledušno podpirali.

Razglas

o sprejemu gojenk v **gospodinjstvo šole c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani**.

Meseca oktobra se otvori deseti tečaj gospodinjstva šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojstva, zdravstva, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjstvem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 30 K, ali za ves tečaj 360 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednje obleke s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šole, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnem ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
2. znati čitati, pisati in računati;
3. predložiti zdravniško pričevalo, da so zdrave;
4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško pričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnomu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske in Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjstvo šole sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 31. julija 1906.

St. 9138.

Razglas

o državnih konjerejskih darilih za kobile in žrebce, ki se bodo l. 1907. delila na Kranjskem.

Na Kranjskem se bodo leta 1907. delila državna darila za konjsko rejo:

- a) za kobile z žrebetom, ki še sesa ali je že odstavljen,
 - b) za mlade zaskočene kobile in
 - c) za žrebce v naslednjih devetih konkurenčnih postajah:
 - dne **26. avgusta 1907** ob 9 dopoldne v **Postojni** za konje žrebčarniškega plemena,
 - dne **27. avgusta 1907** ob pol 3 popoldne v **Domžalah** za konje mrzlokrvnih plemen,
 - dne **28. avgusta 1907** ob 8 dopoldne v **Kranju** za konje mrzlokrvnih plemen,
 - dne **30. avgusta 1907** ob 8 dopoldne v **Škofljici** za konje žrebčarniškega in mrzlokrvnega plemena,
 - dne **31. avgusta 1907** ob pol 10 dopoldne v **Ribnici** za konje žrebčarniškega plemena,
 - dne **3. septembra 1907** ob pol 10 dopoldne v **Trebnjem** za konje žrebčarniškega plemena,
 - dne **4. septembra 1907** ob 8 dopoldne v **Št. Jerneju** za konje žrebčarniškega plemena,
 - dne **6. septembra 1907** ob 8 dopoldne v **Lescah** za konje mrzlokrvnih plemen,
 - dne **7. septembra 1907** ob 9 dopoldne na **Bohinjski Bistrici** za konje mrzlokrvnih plemen.

Za delitev daril veljajo naslednje odredbe, ki so se ukrenile po dotičnih ukazilih c. kr. kmetijskega ministrstva z ozirom na razmere te dežele:

Določila o darilih.

1. Kot darila se bodo dajale srebrne krone, srebrne svetinje in priznanski diplom; priznanski diplom prejme praviloma samo tisti konjerejec, ki se je odrekel državnemu novčnemu darilu, priznanemu njegovemu konju.

2. Državna darila razdeli v vsaki konkurenčni postaji posebna in ta namen sestavljena obdarjevalska komisija, ki je sestavljena iz treh udov, ki imajo vsi trije pravico glasovati, in to iz dveh poslancev konjerejskega odseka za Kranjsko in iz zastopnika c. kr. državne žrebčarne v Gradcu.

3. Konj, ki je bil že obdarjen v kakšni obdarjevalski postaji z državnim darilom, je tisto leto izključen od nadaljnje konkurence za državno darilo v kakšni drugi postaji.

4. Pri obdarjevanju v eni konkurenčni postaji ne sme v eniisti kategoriji konj, sposobnih za darilo, biti obdarjenih več nego samo eden konj enega posestnika z državnim novčnim darilom. Kadar pa ede'n posestnik razstavi v eniisti kategoriji več konj nego dva, je šteti to za zborni ali kolektivno razstavo ter jo obdariti samo z enim državnim novčnim darilom ali s častnim darilom.

5. Rod vsakega konja, ki se poganja za državno darilo, mora biti dokazan, in sicer če izvira od državnega žrebca ali od dopuščenega zasebnega žrebca ali od svojega žrebca konjskega posestnika; v prvih dveh slučajih mora imeti s seboj predpisani spuščalni list.

6. Vsakemu konjskemu posestniku je dano na prosto voljo izvoliti si tisto konkurenčno postajo, kjer se more njegov konj glede na svoje pleme (žrebčarniško pleme, mrzlokrvna plemena) poganjati za darilo.

7. Kadar so konji, ki se poganjajo za darilo, enake kakovosti, imajo oni prednost, ki so vpisani v uradno pisani kobilji vpisnik. Konji v posesti konjskih kupčevalcev, ki niso obenem konjerejci, kakor tudi inozemski konji vobče se ne smajo poganjati za državna darila.

8. Za darila se smejo poganjati:

- a) Kobile z žrebeti, in to:

žrebčarniškega plemena v starosti od 5. leta naprej, če so zdrave, krepke in dobro oskrbovane in imajo svojstvo dobre plemenske kobile ter imajo s seboj svoje lepe žrebe pri sesu ali že odstavljen, ki izvira od državnega ali do-

puščenega zasebnega žrebca ali od svojega žrebca dotičnega kobiljega posestnika;

m'rzlokrvnih plemen v starosti od 4. leta naprej pod zgoraj navedenimi pogoji.

Kobila z žrebetom, ki je bila že v prejšnjih letih enkrat ali večkrat obdarovana z državnimi darili, ni izključena, da bi se ne smela poganjati za daljnja darila.

b) Zaskočene kobile, in to:

žrebčarniškega plemena v starosti 4 in 5 let, če je dokazano, da so bile v obdarovanskem letu zaskočene;

m'rzlokrvnih plemen v starosti 3 in 4 let, če je dokazano, da so bile v obdarovanskem letu zaskočene.

Dokazati je, da so bile te kobile po državnem ali dopuščenem zasebnem žrebcu ali po svojem žrebcu dotičnega kobiljega posestnika zaskočene.

Zaskočene kobile, ki so bile kot štiriletne, oziroma kot triletno obdarovane, smejo v naslednjih letih tudi kot petletne, oziroma kot štiriletne obdarovane biti.

c) Žrebice, in to:

žrebčarniškega plemena, enoletne, dveletne in triletno;

m'rzlokrvnih plemen, enoletne in dveletne, če so bile od posestnika dobro zrejene, je misliti, da se bodo uspešno razvijale in lepo zrasle, tako da obetajo v prihodnje postati dobre plemenske kobile.

Kadar se več žrebic poganja za darilo in se jih zdi več darila vrednih, se je ozirati v prvi vrsti na one, katerih posestniki morejo s pismenim potrdilom župana in dveh prič ali drugače verjetno dokazati, da imajo take prostore, ki so potrebni za umno rejo njih žrebet, da se morejo pozimi in poleti na prostem gibati in bivati.

Žrebice, ki so bile kot enoletne, oziroma dveletne obdarjene, se smejo tudi v naslednjih letih kot dveletne, oziroma triletno obdariti.

9. Vsak konjski lastnik, ki prejme za plemenskega konja darilo, mora podpisati reverz, da se zaveže, da tega konja po izvršeni delitvi daril obdrži še eno leto ter ga prihodnje leto ob delitvi državnih daril pripelje pred obdarjevansko komisijo, če je konj do takrat še živ, in da, če ne izpolni katerega zgoraj navedenih obetov, brez ugovora povrne prejeto novčeno darilo c. kr. državni žrebčarni v Gradcu.

Konjerejci, ki svojega konja, obdarovanega z državnim darilom, pred enim letom po zvršeni delitvi daril proda ali prepusti drugemu konjerejcu na kmetih, da ga nadalje uporablja za pleme, se lahko odvežejo povračila prejete darila.

Pri obdarovanih kobilah z žrebetom se posestnik zaveže, da obdarovane kobile eno leto ne bo prodal; ta zavezanost pa se ne razteza tudi na žrebe obdarovane kobile, ker se ne obdari žrebe ampak samo kobil.

Kadar bi bilo zaradi znatne oddaljenosti ail iz drugih tehtnih vzrokov združeno s posebnimi težavami pripeljati obdarjenega konja, mora posestnik poslati dotični obdarjevanski komisiji od občinskega predstojnika izdano spričevalo, da je konj še v njegovi posesti.

Prepuščeno je obdarjevanski komisiji presoditi, če omenjeno spričevalo zadostuje.

10. Razdelile se bodo: (glej tabelo spodaj!)

11. Konji morajo imeti s seboj predpisane živinske potne liste,

12. Zoper izrek obdarjevanske komisije ni nobenega priziva.

13. Posestniki triletnih za pleme sposobnih žrebcev se vabijo, naj jih ob priliki obdarjanja pripeljejo pred komisijo v ta namen, da se zapišejo, ker bi se utegnili pozneje kupiti kot plemenski žrebci.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 10. maja 1907.

Za c. kr. deželnega predsednika:

Rudolf grof Chorinsky s. r.

Listnica uredništva.

A. T. v K. Mehurje na gorenji strani trtnega listja, ki so na spodnji strani lista belo klobučevinasti, povzročata trtna pršica. Škoda po tej pršici je neznatna, in je zato ni vredno zatirati; če pa le v veliki množini nastopa, je napadeno listje obrati in sežgati.

A. P. v P. Poštar sploh ni zavezan izven poštne kraja pisma dostavljati, zlasti ne zastonj. Če trpite zaradi zamude škode, pa pošiljajte sami po svoja pisma na pošto. Sicer naj pa občina prosi na c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu za poštne sela, ki bo potem od poštne uprave plačan in bo vsak dan zastonj pisma dostavljal. — Sodnija pošilja nefrankovana pisma in mora prejemnik poštino sam odrajtati. — Blato po cesti strgati in na cestnih porobkih travo kositi ima pravico le cestar po predpisih dotične cestne oblasti. — Naredite jasen dogovor glede plačila za prevažanje lesa, pa ne bo nikakega prepira. Tak dogovor je zasebna zadeva, kamor se nihče ne sme vtikati, in če potem menite, da ste bili pri služku prikrajšani in delodajalec noče izlepa prikrajšane vsote plačati, ga pa tožite.

I. D. v T. Če je občina naredila občinske mostove, ki jih vsi občinarji rabijo, tedaj jih morajo tudi vsi občinarji plačati, in ne gre delati kake izjeme.

V konkurenčni postaji	Kobile z žrebetom							Mlade kobile					Žrebice							Skupaj										
	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	svetinje	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	svetinje	darilo	krone	svetinje							
Postojna	1	70	1	50	1	30	—	—	3	1	50	1	30	—	—	—	—	2	1	80	1	50	—	—	—	—	2	7	360	7
Domžale	1	70	1	50	1	40	—	—	3	1	50	1	30	—	—	—	—	2	1	80	1	50	—	—	—	—	2	7	370	7
Kranj	1	60	1	50	2	30	—	—	4	1	50	1	40	1	30	—	—	3	1	100	1	50	1	30	—	—	3	10	470	10
Škofljica	1	70	1	50	1	40	2	30	5	1	60	1	40	1	30	—	—	3	1	100	1	60	1	40	1	30	4	12	580	12
Ribnica	1	60	1	50	1	30	—	—	3	1	50	1	30	—	—	—	—	2	1	70	1	50	—	—	—	—	2	7	340	7
Trebnje	1	70	1	50	1	40	1	30	4	1	50	1	30	—	—	—	—	2	1	100	1	50	—	—	—	—	2	8	420	8
Št. Jernej	1	70	2	50	2	40	2	30	7	1	60	1	50	2	40	1	30	5	1	100	1	80	1	60	1	50	5	17	860	17
Lesce	1	60	1	50	2	40	2	30	6	1	50	1	40	2	30	—	—	4	1	100	1	60	2	30	—	—	4	14	620	14
Bohinjska Bistrica	1	60	1	50	1	40	1	30	4	1	60	1	40	1	30	—	—	3	1	100	1	70	1	50	1	30	4	11	560	11

Skupaj 4680 kron in 93 srebrnih svetinj.